

มองคุณธรรมและจริยธรรม ในพฤติกรรมทางการเมืองของไทย

อุตร จันทวัน*

ความนำ

การเมือง เป็นอาชีพหลักอาชีพหนึ่งที่มีเกียรติสูงยิ่ง ในโลกปัจจุบัน เป็นอาชีพที่ใครต่อใครใฝ่ฝันอยากจะเป็นอยากจะทำสัมผัส หรืออยากจะมีส่วนร่วม แม้ไม่โดยตรงขอให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีส่วนก็ยังดี และการจะเข้าสู่อาชีพนั้นได้ สำหรับบางคนก็ง่ายแสนง่าย เพียงแต่เกิดมาในสายเลือด หรือสายญาติของนักการเมือง หรือเพียงแค่เป็นคนใกล้ชิดของนักการเมืองนั้น ๆ ก็เป็นได้สะดวกโยธิน แต่สำหรับบางคนแล้วดูว่ายากแสนเข็น เสียเหลือเกิน พยายามแล้วพยายามอีก ก็ไม่สามารถจะเป็นนักการเมืองได้

ด้วยความที่การเมืองเป็นอาชีพที่ทรงเกียรติ มีศักดิ์ศรีสูงส่ง และเป็นประตูที่เป็นช่องทางให้ผู้ประกอบอาชีพนั้น ก้าวไปสู่ความมีหน้ามีตาในสังคม และมีผลตกทอดถึงคนใกล้ชิด ทายาท และวงศ์สกุลด้วย ผู้ใฝ่ฝันจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะให้ตนได้มีโอกาสเป็นนักการเมืองให้ได้ และเมื่อเป็นนักการเมืองแล้ว ก็พยายามที่จะให้ได้นั่งในตำแหน่งรัฐมนตรี หรือแมนายกรัฐมนตรี ถ้าเป็นไปได้ ความพยายามของผู้ใฝ่ฝันจึงกระทำทุกวิถีทาง ขำขันไม่เต็มใจทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับนักการเมือง แม้จะเป็นนักการเมืองจริง หรือนักเลือกตั้งก็ตาม ก็จะมีปรากฏสู่สาธารณะครั้งแล้วครั้งเล่า

* อุตร จันทวัน พ.ศ. (รุ่นที่ ๑), อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ ม.มหาจุฬาลงกรณ วิทยาเขตขอนแก่น

ในความหมายที่แท้จริงสำหรับคำว่า “นักการเมือง” นั้น ในพระพุทธศาสนา เทียบได้กับคำที่เรียกว่า “มหาสมมติ” มีคุณสมบัติเฉพาะ และมีข้อห้ามเฉพาะไว้ว่า บุคคลอย่างไรควรเป็นนักการเมือง บุคคลอย่างไรไม่ควรเป็น^๑ ซึ่งว่าโดยสรุป ผู้จะเป็นนักการเมืองก็เปรียบได้กับพระโพธิสัตว์ ผู้ทรงคุณธรรมและจริยธรรมอันประเสริฐที่บำเพ็ญตนเพื่อช่วยเหลือสรรพสัตว์ให้ข้ามพ้นห้วงแห่งโศกสงสารแล้วจึงช่วยตัวเองในภายหลังฉันทิฉันทินั้น

แต่ในความเป็นจริงในปัจจุบัน นักการเมืองมีคุณธรรมและจริยธรรมของพระโพธิสัตว์นั้นอยู่น้อยมากน้อยเพียงใด เพราะข่าวที่ปรากฏต่อสาธารณะในวันนี้ มันตรงกันข้ามกับที่ควรจะมีจะเป็นไปคนละรูปแบบเลยก็ว่าได้

บางที่การมองคุณธรรมและจริยธรรม ในพฤติกรรมทางการเมืองของไทยต่อไปนี้อาจจะให้คำตอบสำหรับการเมืองไทยได้บ้าง

ความหมาย

ในความหมายตามความเข้าใจของคนไทยทั่วไป จะเข้าใจคำว่า “จริยธรรม” กับ “จรรยาบรรณ” ในลักษณะเดียวกัน คือเข้าใจว่าเป็นมาตรฐานหรือกรอบประจำอาชีพของคนตามอาชีพ ฐานะ และตำแหน่งนั้น ๆ จึงมักจะกล่าวอยู่เสมอ ๆ ว่า “แพทย์ต้องมีจรรยาบรรณแพทย์” “ครูต้องมีจรรยาบรรณครู” “นักหนังสือพิมพ์ต้องมีจรรยาบรรณนักหนังสือพิมพ์” เป็นต้น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติฝ่าฝืนภาระหน้าที่ที่ควรจะมีจะเป็น จึงมักจะถูกประณามอยู่บ่อย ๆ ว่า “ไม่มีจรรยาบรรณ”

แต่สำหรับผู้มีภาระหน้าที่ทางการบริหาร การปกครอง หรือการปราบปราม และป้องปรามมักจะใช้คำว่า “จริยธรรม” อย่างนักการเมืองก็ต้องมีจริยธรรมนักการเมือง นักปกครองต้องมีจริยธรรมนักปกครอง ตำรวจต้องมีจริยธรรมตำรวจ เป็นต้น

^๑ อุดร จันทวัน, **ทฤษฎีรัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก**, (ขอนแก่น : ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๓๙)

มีอาชีพอยู่อาชีพหนึ่ง ไม่ต้องกล่าวถึงหรือไม่ต้องถามหาจริยธรรมหรือจรรยาบรรณเลย นั่นก็คืออาชีพ สมณะหรือนักบวช เพราะถือว่าท่านมีจรรยาบรรณหรือจริยธรรมที่มั่นคง อยู่แล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องตรา หรือบัญญัติจริยธรรม หรือจรรยาบรรณใด ๆ มา ตีกรอบให้เป็นที่อึดอัดและลำบากแก่ท่านอีก

ความจำเป็นที่จะต้องให้คุณธรรม จริยธรรม หรือจรรยาบรรณ

นับแต่ปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นปีที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลง การปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย เป็นต้น มาถึงปัจจุบันนี้ นับเป็นเวลากว่า ๗๕ ปีแล้ว ประเทศไทย ได้มีผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาแล้วกว่า ๓๐ ชุด จากการเลือกตั้งโดยตรงจาก ประชาชนกว่า ๒๓ ครั้ง มีคณะรัฐมนตรีบริหารประเทศแล้ว ๕๘ คณะ^๒ มีนายกรัฐมนตรีแล้ว ๒๔ คน รัฐสภาไทยมีมากถึง ๔๙ ชุด สมาชิกรัฐสภาในชุดแรก เริ่มต้นเพียง ๗๐ คน พัฒนาจำนวนเพิ่มขึ้นมาตามลำดับ ๆ จนถึงปัจจุบัน ๗๐๐ คน^๓ ระยะเวลากว่า ๗๕ ปีนั้น ถ้าจะนับจำนวนนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จสามารถ ได้รับเลือกเข้าไปเป็นผู้แทนของประชาชน และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนของประชาชน ได้นั้น นับถึงวันนี้มีจำนวนมากกว่า ๑๑,๐๒๐ คน และมีผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ไม่ได้รับเลือกตั้งอีกมากกว่า ๑๐ เท่า ยิ่งในปัจจุบันที่ประชาธิปไตยเปิดกว้างทั้งการบริหาร ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นด้วยแล้ว ยิ่งมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรงนับเป็นล้านคนเลยทีเดียว ซึ่งนักการเมืองดังกล่าวนี้มีหลากหลายสาขาอาชีพ หลายประสบการณ์ หลายระดับการศึกษาและพื้นฐาน ของชีวิต และในการเลือกตั้งแต่ละครั้งก็มีหลากหลายเล่ห์กลและข่าวลือบวกข่าวจริง ไปในทางเสียหายเป็นคราว ๆ มาตามลำดับเช่นกัน

^๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. ๖๗ ปีรัฐสภาไทย. (กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร จัดพิมพ์, ๒๕๔๒).

^๓ หมายถึงการเมืองช่วงปีพ.ศ. ๒๕๔๙ ก่อนรัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙

กาลเวลาเป็นตัวมาตรฐานธรรมชาติมาตรฐานหนึ่งที่ช่วยเตือนสังคม และ ชี้นำสังคมว่าจากสมมติฐานนี้อย่างนี้ อนาคตจะเกิดสิ่งนี้ ๆ หากไม่หาทางแก้ไข จากนั้นแนวคิดเรื่องปฏิรูปการเมืองจึงถูกกล่าวถึงบ่อยครั้งขึ้นจากรอบรั้วมหาวิทยาลัย และสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่ง กระทั่งเป็นที่ขานรับกันทั่วไป และได้มีการปฏิรูป การการเมืองกันทุกด้าน จนสามารถมีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนในปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งฯ และพระราชบัญญัติ พรรคการเมืองในแนวปฏิรูปประกาศใช้ในปีต่อ ๆ มา ต้นปีพุทธศักราช ๒๕๔๓ มี ข่าวฮือฮาข่าวหนึ่งและเป็นข่าวที่ถูกหนังสือพิมพ์กระแสะกระแหงอยู่หลายวันติดต่อกันว่า เป็นนักการเมืองผู้ทรงเกียรติ เข้าไปนั่งในสภาอันทรงเกียรติ บางคนเป็นถึง นายกรัฐมนตรี คือเป็นถึงอัครมหาเสนาบดีและเสนาบดีแล้วยังจะต้องมีระเบียบอะไรมา ดีกรอบให้ดำเนินตามอยู่หรือ ข่าวดังที่ว่านี้ก็คือข่าวที่ได้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๑๕ ง เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓^๔ นั้นเอง ซึ่งระเบียบ ดังกล่าวนั้นมีอยู่ ๒ หมวด ๒๙ ข้อ ออกโดยปรารภบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๗๗ ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดทำ มาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งคำว่า “ข้าราชการการเมือง” นั้น หมายถึงข้าราชการการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการ บริหารราชการแผ่นดิน เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และข้าราชการการเมืองตาม กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง

ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ ได้แบ่งออกเป็น ๒ หมวด ดังกล่าวแล้ว คือ หมวด ๑ ว่าด้วยคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการการเมือง มี ๒๓ ข้อ เน้นให้ข้าราชการการเมืองต้องเป็นนักเสียสละ เห็นแก่ประเทศชาติและ

^๔ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๗ ตอนพิเศษ ๑๕ ง ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓.

ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว อยู่ในศีลธรรมอันดีทั้งโดยส่วนตัวและโดยหน้าที่รับผิดชอบ ต่อสาธารณชน วางตนให้เป็นที่เชื่อถือศรัทธาของประชาชน ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองแสวงหาอำนาจและผลประโยชน์สำหรับตนหรือผู้อื่น ไม่เข้าไปก้าวก่าย แทรกแซงการบรรจุแต่งตั้ง โยกย้ายข้าราชการประจำทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ไม่คบหาสมาคมกับอบายมุข กับบ่อนการพนัน หรือธุรกิจนอกกฎหมาย เอาใจใส่ในทุกข์ร้อนของประชาชนเหมือนทุกข์ของตนเอง ไม่ให้โอกาสคน โกล่ซัดไปประพฤติชั่วร้ายเบียดเบียนผู้อื่นเป็นต้น ในหมวดที่ ๒ อันว่าด้วยการ ควบคุมให้เป็นไปตามคุณธรรมและจริยธรรมนั้น ให้อำนาจนายกรัฐมนตรีกำกับดูแล รัฐมนตรีกระทรวง ทบวงต่างๆ และให้รัฐมนตรีกำกับดูแลข้าราชการการเมืองที่ รัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นไปตามหลักคุณธรรมและจริยธรรมตามหมวดที่ ๑ นั้น ใน กรณีที่มีการฝ่าฝืน นายกรัฐมนตรีอาจแจ้งให้รัฐมนตรีดำเนินการตามที่เห็นสมควรได้ ซึ่งก็ถือว่าดีกว่าก่อนหน้านี้ ที่ไม่มีระเบียบอะไรจะมาลงโทษ หรือว่ากล่าวตักเตือน กันได้เลย

คุณธรรมทางการเมือง และจริยธรรมทางการเมือง หรือเรียกตามที่บางคน เรียกว่าจรรยาบรรณนักการเมืองนั้น ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องมี เพราะการเมือง ปัจจุบันกับการเมืองในอดีต โดยเฉพาะในประเทศไทยจะแตกต่างกันมาก ก่อนหน้านี้ (ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๒๔) นักการเมืองก็คือนักเสียดสี คือพระโพธิสัตว์ผู้กำลังบำเพ็ญ บารมี เพื่อเป็นพระปัจเจกพุทธะและเป็นพระพุทธเจ้า แต่หลังปี พ.ศ. ๒๕๒๔ เป็นต้นมา นักการเมืองคือพระโพธิสัตว์ที่หลงยุคจำนวนหนึ่ง กับกลุ่มผลประโยชน์อีกจำนวนมาก ซึ่งดูว่ากลุ่มหลังนี้เพิ่มจำนวนมากขึ้น ๆ ทุกปีที่มีการเลือกตั้ง ในที่สุดการรวมกลุ่มกัน ของผู้คนที่มีความคิดเดียวกัน อุดมการณ์เดียวกันเพื่อตั้งพรรคการเมืองกลับกลายเป็น การรวมกลุ่มกันของกลุ่มผลประโยชน์ (Interest Group) ที่ไม่ใช่เครือญาติเดียวกัน ก็จะเป็นเครือข่ายสาขาอาชีพที่มีปฏิสัมพันธ์กันขึ้นมาแทน ฝ่ายกลุ่มผลประโยชน์ ในร่างของข้าราชการประจำมีอำนาจในมือ แต่ไม่มีเงินในมือก็ต้องการเงินจากผู้มีเงิน

ผู้มีเงินมีแต่เงินไม่มีอำนาจก็ต้องการมีอำนาจ คน ๒ พวกจึงมาพบกันครั้งทางที่รัฐสภาครั้งแล้วครั้งเล่าหลังการเลือกตั้ง คราวใดกลุ่มผู้มีเงินได้คนของตัวเองมานั่งในสภาน้อย ก็จะใช้กำลังภายในยุให้ฝ่ายมีอำนาจและมีอาวุธในมือทำรัฐประหาร รัฐประหารจึงเกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าในแผ่นดินเล็ก ๆ ฝืนนี้มากกว่า ๑๐ ครั้ง ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย^๕

หลังปีพุทธศักราช ๒๕๑๖ เป็นต้นมา กระแสประชาธิปไตยไหลเชี่ยวกราด ทำให้การเมืองไทยมีพัฒนาการของตนเองมาตามลำดับ ล้มลุกคลุกคลานบ้าง เปื้อนเลือดนองเลือดบ้าง ก็ถือเป็นพัฒนาการที่ไม่น่าเกิด ผู้เฝ้ามองและเฝ้เห็นประชาธิปไตยว่าจะเป็นระบอบการเมืองการปกครองที่เลวน้อยที่สุดก็มาผิดหวัง เพราะการเมืองไทยตอนหลังดีกรีของคุณธรรมและจริยธรรมหรือจรรยาบรรณได้ลดต่ำมากอย่างน่าเป็นห่วง เมื่อก่อนนี้ (หมายถึงก่อน พ.ศ. ๒๕๒๔) เมื่อได้ยินคำว่า “ผู้แทน” หรือ “หนังผู้แทน” หรือ “รถผู้แทนมาแล้ว” ชาวบ้านจะชื่นชมยินดี อยากเห็น อยากเข้าใกล้ อยากพูดคุยด้วย แต่ปัจจุบันนี้ คนที่อยากเข้าหาผู้แทนจริง ๆ ก็คือบุคคลที่เป็นหัวคะแนน หรือบุคคลจัดตั้งของผู้แทนนั้นเท่านั้น หรือถ้าเป็นชาวบ้านก็คือผู้ที่อยากขอเงินผู้แทนเท่านั้นที่อยากเข้าใกล้ ผู้แทนของประชาชนวันนี้ จึงต้องเป็นผู้แทนหน้าเงินไปโดยไม่รู้ตัว ถ้ามีเงินเดินเหินไปไหนชาวบ้านก็ว่า “ดูดีหน่อย ค่อยเหมือนผู้แทนหน่อย” แต่ถ้าเป็นผู้แทนไม่มีเงิน ชาวบ้านจะเห็นเป็นอื่นไปทันที ผู้แทนไม่มีเงินจึงต้องหาเงิน ไม่มีรถก็ต้องหารถ ไม่มีบริวารก็ต้องหาบริวาร ไม่ว่าเงิน รถ บริวารนั้นจะได้มาถูกต้องหรือไม่ ก็ต้องหาเพื่อให้มี

ปัญหาจึงมีว่า ผู้แทนไร้คุณธรรมและจริยธรรม หรือชาวบ้านและสังคมไร้คุณธรรมและจริยธรรมกันแน่

^๕ ธวัชชัย สีสูกอง. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (เอกสารประกอบการสัมมนาโปรแกรมวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์, สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๑).

อะไรคือคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมือง

ถ้าจะให้ความดี ความพอดี ความถูกต้อง และพฤติกรรมของบุคคลทั้งหมดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่นเป็นความหมายของ “คุณธรรมและจริยธรรม” ก็คงจะเป็นการให้ความหมายที่ไม่ห่างไกลจากความเป็นจริงนักในทัศนะของศาสนา แต่ความหมายนี้จะแตกต่างกันกับความหมายในทัศนะทางการเมืองอย่างมาก เพราะการเมืองเป็นเรื่องของการแข่งขันกันไปสู่อำนาจ การเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ การเมืองเป็นเรื่องของเกียรติและศักดิ์ศรี การให้ความหมายของคำว่าคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมืองจึงแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับว่าจะยึดอะไรเป็นอุดมการณ์และจะยึดตามแนวคิดหรือทฤษฎีทางการเมืองของนักปรัชญาเมธีทางการเมืองท่านใด จะยึดแนวคิด ทฤษฎี ของตะวันออก หรือตะวันตกเท่านั้นเอง

ปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมสำคัญของนักการเมืองปัจจุบัน

ปัญหาคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองส่วนมากจะฉาวโฉ่ในเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. การทุจริตคอร์รัปชัน
๒. การซื้อสิทธิ์ขายเสียง
๓. การฮั้วกันทางการเมือง
๔. การแปรพักตร์
๕. การขายตัว
๖. การชู้สาวและฉาวโฉ่คาบโลเกีย
๗. การใช้อิทธิพลมืด
๘. การทำธุรกิจผิดกฎหมาย

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว ความมีคุณธรรม หรือ ความไร้คุณธรรมของนักการเมืองจะปรากฏเด่นชัดใน ๔ เรื่องดังต่อไปนี้ คือ

๑. การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง (Corruption)
๒. การประกอบธุรกิจนอกกฎหมายและการใช้อิทธิพลมืด (Outlaw Business & God Father Gang)

๓. การมั่ววามโลเกีย (Sexual Misconduct & Sex Scandal)
๔. การหาผลประโยชน์ทับซ้อน หรือการหากินตามน้ำ (Interest under the Tactic policy)

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเมืองขาดคุณธรรมและจริยธรรม

มีอยู่ ๒ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเมืองจำนวนหนึ่งขาดคุณธรรมและจริยธรรม คือ

๑. ปัจจัยเปิด
๒. ปัจจัยแฝง

(๑) **ปัจจัยเปิด** คือข้อกำหนดต่าง ๆ ในตัวบทกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง เป็นต้น

(๒) **ปัจจัยแฝง** คือทัศนคติของประชาชนต่อผู้แทนของตน ค่านิยมที่ประชาชนมีต่อผู้แทน ภาพลักษณ์ของผู้แทนในสายตาของประชาชน ที่ต้องเป็นคนมีเงิน เป็นผู้มีอำนาจ สามารถเนรมิตสิ่งทีประชาชนต้องการได้ทุกอย่าง แม้กระทั่งการฝากลูก ๆ เข้าโรงเรียนดัง หรือฝากงานให้ลูก ๆ หลาน ๆ เข้าทำงานได้เป็นต้น

เงิน ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งสำคัญ ที่ทำให้ความถูกต้องกลายเป็นความไม่ถูกต้องได้ และทำให้ความยุติธรรม กลายเป็นความอยุติธรรมได้

ข้อมูลต่อไปนี้เป็นปัจจัยเปิดบางปัจจัย ที่ทำให้ผู้แทนหรือนักการเมืองพร่องในคุณธรรมและจริยธรรมได้ ขอให้พิจารณาไปที่ละอย่างดังนี้

- การกำหนดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง
- การกำหนดจำนวนผู้สมัครที่พรรคจะต้องส่งลงสมัคร
- รายได้ของนักการเมืองและพรรคการเมือง
- การกำหนดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง จะมีการกำหนดค่าใช้จ่ายสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ว่าจะต้องใช้จ่ายไม่เกินจำนวนเท่าไร ซึ่งการกำหนดค่าใช้จ่ายไว้นั้น เป็นการเปิดเผยและถูกต้องตามกฎหมาย แต่ในรายงานการใช้จ่าย ผู้สมัครทุกรายใช้จ่ายไม่เกินจำนวนนั้น แต่ในความเป็นจริง ถ้าใช้จ่ายเท่านั้นก็จริง ๆ เขาคงทำอะไรไม่ได้ เพราะแผ่นคัทเอ้าท์อย่างเดียวก็นเกินกำหนดแล้ว

พินิจดูข้อกำหนดในพ.ร.บ.การเลือกตั้งของไทยที่ผ่านมามาต่อไปนี้เป็นตัวอย่างว่า เป็นไปได้อย่างไร

พ.ร.บ.การเลือกตั้ง	ค่าใช้จ่ายไม่เกิน(ต่อ ส.ส. ๑ คน)
๒๕๒๒	๓๕๐,๐๐๐ บาท
๒๕๒๒(๒๕๓๕)	๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๒๕๔๑	ไม่กำหนด,แต่จะประกาศเป็นคราวไป
๒๕๔๔	?

การกำหนดจำนวนผู้สมัครที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัคร

จำนวนผู้สมัครที่พรรคการเมืองจะต้องส่งลงสมัครรับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ก็เป็นปัจจัยเปิดอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้พรรคการเมืองต้องระดมเงินเป็นจำนวนมาก เพราะยิ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งมากเท่าไรยิ่งต้องใช้เงินมากขึ้นเท่านั้น เป็นเงาตามตัว ขอให้ดูจำนวนผู้สมัครตาม พ.ร.บ. การเลือกตั้งที่ผ่านมามาดังต่อไปนี้

พ.ร.บ.การเลือกตั้ง	จำนวนผู้สมัครที่พรรคต้องส่งลงสมัคร
๒๕๑๗	ครึ่งหนึ่งของส.ส.ที่จะพึงมีได้
๒๕๒๑	ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของส.ส.ที่จะพึงมีได้
๒๕๒๔	ไม่น้อยกว่า ๑๒๐ คน
๒๕๓๔(๒๕๓๘)	๑ ใน ๔ ของ ส.ส.ที่จะพึงมีได้
๒๕๔๑	บัญชีรายชื่อ ๑๐๐ คน เขตเลือกตั้ง ๔๐๐ คน

รายได้ของนักรการเมืองและพรรคการเมือง

รายได้ของนักรการเมืองและพรรคการเมือง เป็นปัจจัยเปิดที่มีช่องโหว่มาก ในการเมืองไทยปัจจุบัน ขอให้ดูรายได้ต่อไปนี้สัก ๒ รอบ จะเห็นว่า มีช่องโหว่ และเปิดโอกาสให้นักรการเมืองหย่อนในคุณธรรมและจริยธรรมได้ง่ายอย่างไร

นักรการเมือง หรือ ส.ส. มีรายได้เปิดเผยอยู่รายการเดียวเท่านั้น คือ ค่าตอบแทน ซึ่งไม่ถึง ๑ แสนบาท (๗ หมื่นบาทเศษ ๑/เดือน ไม่รวมค่ารับรองอื่น)

ส่วนรายได้ของพรรคการเมืองนั้น มีรายได้เปิดเผยอยู่ ๓ ทางด้วยกัน คือ

๑. ค่าธรรมเนียมการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ๒ %
๒. การทำธุรกิจการเมืองหรือกิจกรรมทางการเมือง เช่นการจัดโต๊ะจีน เป็นต้น ๘ %
๓. การบริจาคจากบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ ๙๐ %

น่าสังเกตว่ารายได้ของพรรคการเมืองนั้น มาจากการบริจาคเกือบทั้งสิ้น ปัญหา จึงมีว่าใครเป็นผู้บริจาค ผู้บริจาคนั้นเป็นใคร ประสงค์หรือปรารถนาอะไรจากพรรค การเมืองนั้น ๆ เราจึงได้ยินได้ฟังอยู่เสมอ ๆ ว่า ขณะนี้ ขณะนั้น พรรคการเมืองนั้น กำลังไปได้สวย เพราะมีนายทุนใหญ่หนุนหลัง พรรคการเมืองนั้นกำลังจะไปไม่รอด เพราะนายทุนพรรคอดใจเสียแล้ว หรือหมดตัวแล้วอะไรทำนองนี้ พรรคการเมือง และนักรการเมืองสังกัดพรรคนั้น ๆ จึงล้มลุกคลุกคลานอยู่บ่อย ๆ บางคนเลือกตั้ง ๘ ครั้งก็เปลี่ยนพรรคถึง ๘ พรรค เพราะมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย และปัญหาเรื่อง จัดการหนี้สินไม่ลงตัว การเมืองที่มีเงินเป็นปัจจัย และถือตรงตราเงินนำหน้า จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมาอย่างมาก ได้มีนักวิชาการบางท่านประมวลปัญหาอันเกิดขึ้นจาก ธนกิจการเมืองไว้อย่างน่าฟังดังต่อไปนี้

เงินทำให้มีข้อได้เปรียบและเสียเปรียบกันทางการเมืองในสนามเลือกตั้ง

เงินทำให้ประเทศชาติต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายชนิดตำน้ำพริกละลายแม่น้ำ ในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง

เงินทำให้นักการเมืองและพรรคการเมืองเป็นหนี้บุญคุณของผู้บริจาค ทำให้ผู้บริจาคหรือนายทุนพรรคครอบงำพรรคและส.ส.ได้

เงินทำให้เกิดการฉ้อราษฎร์บังหลวง อันเนื่องมาจากเงินถูกถือเป็นพระเจ้าที่จะเนรมิตได้ทุกสิ่งทุกอย่าง

เงินทำให้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยถูกบ่อนทำลาย ไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรจะเป็น^๖

ปัญหาธนาภิการเมือง หรือการเมืองที่ใช้เงินเป็นอำนาจนั้น ยังมีข้อที่น่าสังเกตเพิ่มเติมอีกดังต่อไปนี้

- การจำกัดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งแต่ละคราวนั้น จำกัดเฉพาะผู้สมัครรับเลือกตั้งเท่านั้น แต่ไม่ได้จำกัดค่าใช้จ่ายของพรรคการเมือง
- การแจ้งบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะของนักการเมืองนั้น ให้แจ้งเฉพาะนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่านั้น แต่ส.ส.และคนของส.ส.อื่นๆ ไม่ให้แจ้งบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะ
- ไม่มีการจำกัดวงเงินบริจาค และไม่จำกัดจำนวนครั้งที่บริจาค

คุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองหย่อน สักคมไทยแก้ไขอย่างไร

ปัจจุบันนี้ การเมืองไทยได้เดินทางเข้าสู่เส้นทางปฏิรูปแล้วกว่าครึ่งทาง การที่นักการเมืองบางคนมีคุณธรรมและจริยธรรมหย่อนหรือเสื่อม หรือบางคนไม่มีคุณธรรมเลยนั้น สักคมไทยเราได้มีแนวทางหรือได้กำหนดมาตรการหลายประการ ที่จะทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมืองคงอยู่ แนวทางเหล่านั้น เช่น

- มีการเปิดเผยทรัพย์สินต่อสาธารณะ
- มีการแต่งตั้งสมุหบัญชีเป็นผู้รับผิดชอบการเงินในการเลือกตั้ง

^๖ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒน์สานต์, **ธรรมาภิบาลเมืองกับการปฏิรูปการเมือง**. (กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๕๓)

- มีหลักฐานการรับและการจ่ายเงินในการเลือกตั้ง
- มีการแสดงรายการค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง
- มีการยับยั้งการประกาศผลการเลือกตั้ง หากยังไม่โปร่งใสหรือมีการร้องเรียน
- กรรมการการเลือกตั้ง หรือ กกต.กำกับ ดูแลและกวดขันในการเลือกตั้งอย่างจริงจัง
- รัฐสนับสนุนการเลือกตั้งแต่ละครั้งอย่างเพียงพอ
- รัฐให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมืองโดยตรง

ในส่วนที่ “รัฐให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่พรรคการเมืองโดยตรง” นี้ ปัจจุบันรัฐได้ให้การสนับสนุนงบประมาณแก่พรรคการเมืองแล้ว โดยเริ่มมาตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๒ เริ่มต้นที่ ๒๐๐ ล้านบาท ปี ๒๕๔๕ รัฐได้ให้การสนับสนุนพรรคการเมืองปีละ ๕๐๐ ล้านบาท และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มขึ้นทุกปี พรรคการเมืองใดมีสมาชิกมากพรรคนั้นก็ได้รับการสนับสนุนมาก

อาจจะมีคำถามว่า รัฐเอาเงินส่วนไหนมาสนับสนุนพรรคการเมือง คำตอบก็คือ

- เงินงบประมาณแผ่นดิน
- เงินค่าธรรมเนียมการสมัคร ส.ส.
- เงินค่าปรับ ในกรณีมีการกระทำผิด
- เงินที่ถูกยึดได้จากการที่นักการเมืองหรือพรรคการเมืองกระทำผิด
- เงินจากพรรคการเมืองที่ถูกยุบ
- เงินที่เป็นทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้
- เงินดอกผลของกองทุนพรรคการเมืองอื่น ๆ

ปัจจุบันนี้ ประเทศไทยของเรามีเงินที่จะอุดหนุนพรรคการเมืองอยู่หลายพันล้านบาท สำคัญอยู่ตรงที่พรรคการเมืองได้ทำหน้าที่ของตนสมบูรณ์แล้วหรือยังเท่านั้น

คุณธรรมจริยธรรมกับการตัดสินใจ-บาปในพฤติกรรมทางการเมืองของไทย

การเมืองแบบใหม่ที่ได้มาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นประชาธิปไตย เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๗๕ ได้ให้รูปแบบการเลือกตั้ง เฉพาะที่มีการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนและเป็นการเลือกตั้งทั่วไปนั้น ก็มีมาถึง ๒๔ ครั้งแล้ว ถ้านับถึงการเลือกตั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙ ที่ผ่านมาแล้ว ประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของโลกก็จารึกไว้ว่า ประเทศไทย ซึ่งเป็นประเทศเล็กนิดเดียว มีพลเมืองอยู่ไม่มาก แต่ก็ใช้รัฐธรรมนูญและกฎหมายการเลือกตั้งเปลืองที่สุดในโลกชาติหนึ่ง และมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งที่น่าจับตามองที่สุดชาติหนึ่ง ทั้งๆ ที่ประกาศตัวเองว่าเป็นชาติที่กำลังพัฒนาพร้อม ๆ กับสายตาที่มองพฤติกรรมทางการเมืองของไทยในทัศนะเสียหายนั้น คำถามของคนทั่วไปที่มองเข้ามาในไทยแล้วเห็นหลังคาโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญของวัดในพระพุทธศาสนาเหลืองอร่ามทั่วไปเต็มราชอาณาจักรก็ผุดขึ้นว่า “คนไทยเขาโง่งการเลือกตั้งกันนั้น เขาผิดศีลข้อห้ามทางศาสนาที่เขา นับถืออยู่หรือไม่?” ซึ่งคำถามในลักษณะนี้ เป็นคำถามที่น่าสนใจศึกษา ยิ่ง เพราะถ้าผู้นำทางศาสนาไม่สามารถจะหาคำตอบได้ ก็จะเป็นอันตรายต่อพระพุทธศาสนาในอนาคตอันใกล้ได้

ความหมายของบุญและบาปในบริบทของหลักพุทธศาสตร์

บุญ หมายถึงเครื่องชำระสันดาน, ความดี, กุศล, ความสุข, ความประพฤติกุศลทางกาย วาจา และใจ, กุศลธรรม

บาป หมายถึงความชั่ว, ความร้าย, ความชั่วร้าย, กรรมชั่ว, กรรมลามก, อกุศลกรรมที่ส่งผลถึงความเดือดร้อน, ภาพที่ทำให้ถึงคิดอันชั่ว, สิ่งที่ทำให้จิตตกสู่ที่ชั่ว คือ ทำให้เลวลง ให้เสื่อมลง

คำว่า “บุญ” เป็นคำในภาษาบาลี ศัพท์เดิมว่า “ปุณฺณ” ตรงกับคำในภาษาสันสกฤตว่า “ปุณฺย” แปลว่า ดี เต็ม

คำว่า “บาป” เป็นคำในภาษาบาลี ศัพท์เดิมว่า “ปาป” แปลว่า ไม่ดี เลว เศร้าหมอง

บุญ และบาป เป็นนามธรรม คือไม่มีให้เห็นเป็นตัวเป็นตน เพราะมีใช้รูปธรรมที่จะสามารถจับต้องได้ สัมผัสได้ด้วยกาย แต่จะรู้สึกได้ด้วยใจ สัมผัสได้ด้วยใจ ผู้ทำบุญมากสั่งสมบุญมากจะมีอานิสงส์มีความสุขอายุยืน สามารถดำเนินชีวิตให้เป็นไปได้อย่างปลอดภัย ก้าวหน้า มั่นคง และตรงกันข้าม ผู้ทำบาปมากสั่งสมบาปมาก จะมีวิบากคือมีความทุกข์ อายุสั้น ดำเนินชีวิตอย่างไม่ราบรื่นสุขุมเสี่ยงคลอนแคลน ไม่มั่นคง

บุญ ในบริบทของพระพุทธศาสนา จึงหมายถึงความดี แนวทางที่ดี การกระทำดี จิตคิดดี วาจาพูดดี และวิถีชีวิตที่ดี ที่มีผลออกมาดี ซึ่งตรงกันข้ามกับคำว่า บาป ที่มีผลออกมาไม่ดี ผู้ทำบุญ ผู้สั่งสมบุญ ผู้สร้างบุญจึงนิยมเรียกว่า “คนดี” ขณะเดียวกัน ก็เรียกผู้ทำบาป สั่งสมบาป สร้างบาปว่า “คนชั่ว”

ความหมายของบุญและบาปในบริบทของรัฐศาสตร์

บุญ และบาป ในบริบทของรัฐศาสตร์ จะมีความหมายแคบ ๆ ง่าย ๆ ว่า “ถูกต้อง” หรือ “ไม่ถูกต้อง” เท่านั้น คำว่าถูกต้อง หรือไม่ถูกต้อง นั้น หมายถึงถูกต้องตามตัวบทกฎหมาย กฎ กติกา ระเบียบ กำหนด กฎเกณฑ์ ที่เป็นที่ตกลงกันไว้ (General Will) ในประชาคมนั้น ๆ หรือไม่ ถ้าต้องตามนั้น ก็ถือว่าบุญ (Yes) ถ้าไม่ต้องตามนั้น ก็ถือว่า บาป (No) ถ้า “ถูกต้อง” ก็เป็นอัน “ใช้ได้” (Valid) ถ้าไม่ถูกต้อง ก็เป็นอัน “ใช้ไม่ได้” (Invalid) เท่านั้นเอง ไม่มีอะไรจะไปมีผลกักร่อนความรู้สึคนึกคิดทางใจ จนกลายเป็นแผลหัวใจ

ความหมายของบุญและบาปทางรัฐศาสตร์ตีความกันง่าย ๆ อย่างนี้เอง ในสังคมยุคใหม่จึงไม่มีใครกลัวบาปจากพฤติกรรมแล้ว ๆ ทางการเมือง ไม่ว่าจะในสังคมไทยและสังคมอื่น โดยเฉพาะในประชาคมประชาชาติที่ด้อยพัฒนาถ้าหลัง

ทั้งหลาย นักการเมืองและนักเลือกตั้งจึงตั้งหน้าตั้งตากระทำทุกวิถีทางที่จะให้ตนได้รับการเลือกตั้งชนะคู่แข่งเข้าไปสู่สภาอันทรงเกียรติ และกระทำกันได้อย่างไม่ต้องละอาย เพราะเขาตีความกันอย่างง่าย ๆ ว่าไม่ใช่บาป ไม่ใช่สิ่งชั่วร้าย นักการเมืองดังกล่าวนี้ถูกขนานนามว่า “พวกหมูไม่กลัวน้ำร้อน” เพราะในอดีตที่ผ่านมาไม่มีใครลงโทษเขาได้ว่าเขากระทำชั่ว เมื่อเขาผ่านขั้นตอนของการเลือกตั้งแล้ว เขาก็เข้าสู่ตำแหน่งและหน้าที่อันทรงเกียรติเชิดหน้าชูตาในสังคมอย่างถูกต้องตามกฎหมายอย่างสง่าผ่าเผยในฤดูกาลต่อ ๆ ไปเขาก็กระทำอย่างนั้นอีก

ในสังคมไทยยุคใหม่ ซึ่งเป็นยุคตรวจสอบ ไทยเราได้มีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่เพิ่งถูกฉีกไป กำลังจะมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ (และกำลังจะมี พ.ร.บ.การเลือกตั้งใหม่อีกด้วย ?) มีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มี พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ และพระราชบัญญัติอื่น ๆ ที่เข้มงวด กวดขัน และตรวจสอบพฤติกรรมที่ไม่ชอบมาพากล “บาป” ซึ่งนักเลือกตั้งไม่เคยกลัวมาก่อน ก็ยังถูก “ไม่กลัว” อยู่เหมือนเดิม แต่ได้มีบทบัญญัติต่าง ๆ ขึ้นมาทำหน้าที่ตรวจสอบที่มีน้ำหนักมากกว่ามาตรฐานบาปเสียอีก จึงเป็นความโชคดีที่ประชาคมไทยเราได้มี “ผู้ตรวจสอบ” ที่เป็นลายลักษณ์อักษรมีตัวมีตน ขึ้นมาตรวจบาปของผู้ไม่กลัว บาปทั้งหลายนั้นแทน แต่ ณ วันนี้ ไม่น่าจะเสียแล้ว เพราะแม้วันอังคารที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ครม. จะมีมติให้ยึดอายุของคตส.ออกไปเท่าอายุของครม.ชุดนี้ ก็ตาม เพราะคำถามจะตามมาว่า หลังการเลือกตั้ง(ถ้ามี) และหลังมีรัฐบาลใหม่แล้ว ถ้ามีการกระทำอันเป็นการกระทำที่เสียหายต่อรัฐเกิดขึ้นอีก ใครจะมาตรวจสอบคุณธรรมและจริยธรรมของผู้กระทำเสียหายต่อรัฐเหล่านั้นต่อไปอีก

ต้นกำเนิดของบุญและบาปในทัศนะพุทธศาสตร์

พระพุทธศาสนาให้ทัศนะเกี่ยวกับต้นกำเนิดหรือที่เกิดบุญและบาปไว้ในหลายที่ แต่ที่สำคัญที่สุดคือ เรื่องบุญกิริยาวัตถุ ๓ และบุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ดังนี้

บุญกิริยาวัตต ๓

๑. ทานมัย บุญเกิดขึ้นจากการให้ปันสิ่งของของตนเองแก่คนอื่น
๒. สีสมัย บุญเกิดขึ้นจากการสำรวจมระวังกายและวาจาของตนเอง ให้เรียบร้อย เป็นปกติ
๓. ภาวนามัย บุญเกิดขึ้นจากการอบรมจิต บำเพ็ญจิตภาวนา

บุญกิริยาวัตต ๑๐

๑. ทานมัย บุญเกิดขึ้นจากการให้ปันสิ่งของของตนเองแก่คนอื่น
๒. สีสมัย บุญเกิดขึ้นจากการสำรวจมระวังกายและวาจาของตนเองให้ เรียบร้อยเป็นปกติ
๓. ภาวนามัย บุญเกิดขึ้นจากการอบรมจิต บำเพ็ญจิตภาวนา
๔. อปจายนมัย บุญเกิดขึ้นจากการประพุดิอ่อนนุ่มถ่อมตน นอบน้อม
๕. เวชยาวัจมัย บุญเกิดขึ้นจากการชวนชววยช่วยรับใช้
๖. ปัตติทานมัย บุญเกิดขึ้นจากการเฉลี่ยและแบ่งคุณงามความดีให้ผู้อื่นด้วย
๗. ปัตตานุโมทนามัย บุญเกิดขึ้นจากการชื่นชมยินดีและอนุโมทนาในความดี ของคนอื่นด้วย
๘. ธัมมัสสวนมัย บุญเกิดขึ้นจากการฟังธรรม สดับตรับฟัง ศึกษาหาความรู้
๙. ธัมมเทศนามัย บุญเกิดขึ้นจากการสั่งสอนธรรมะให้คนอื่นมีความรู้ด้วย
๑๐. ทิฏฐชุกัมมัง บุญเกิดขึ้นจากการทำความคิดความเห็นให้ตรง

ทั้งบุญกิริยาวัตต ๓ ข้างต้น และบุญกิริยาวัตต ๑๐ ประการนี้ คือที่มา ที่เกิดขึ้นแห่งบุญ ในทางตรงกันข้าม ก็เป็นที่มาที่เกิดขึ้นแห่งบาปเช่นกัน

ต้นกำเนิดของบุญและบาปในทัศนะรัฐศาสตร์

บุญและบาปในทัศนะทางรัฐศาสตร์นั้น จะยึดหลักการสำคัญอยู่ ๓ ประการด้วยกัน คือ

ปทัฏฐฐานของสังคม (Social Norms)

แนวนโยบายแห่งรัฐ (Directive Principles of States Policies)

หลักอุดมธรรม (Ideal Virtues) ของประมุขหรือผู้นำแห่งรัฐนั้น ๆ เป็นเกณฑ์

ถ้าใครฝ่าฝืน (Violated) หลักการใดหลักการหนึ่ง หรือทั้งหมด ก็ถือเป็นบาป ถ้าใครดำเนินตามหลักเกณฑ์ใดหลักเกณฑ์หนึ่งหรือทั้งหมดก็ถือเป็นบุญ ซึ่งในภาษารัฐศาสตร์เรียกว่า “รับไม่ได้” กับ “รับได้” นั่นเอง

ถ้าจะถามว่าต้นกำเนิดของบุญและบาปในทัศนะรัฐศาสตร์คืออะไร คำตอบก็คือ ๓ หลักข้างต้นนั่นเอง

ปทัฏฐฐานของสังคม เป็นข้อตกลงร่วมกันของประชาคมว่าสิ่งใดผิดสิ่งใดถูก การกระทำอย่างไรผิด การกระทำอย่างไรถูก การดำรงชีวิตและดำเนินชีวิตแนวทางใดถูกและแนวทางใดผิด ถ้าจะเปรียบเทียบกับ “ศีล” ในทางศาสนา ปทัฏฐฐานของสังคมนี้ ก็เทียบได้กับ “ศีลสังคม” มิใช่ “อริยศีล” คือถ้าสังคมนั้น ๆ ประชาคมนั้น ๆ ว่าผิด ก็ผิด ว่าไม่ผิดก็ไม่ผิด ถ้าว่าผิดแล้ว ใครกระทำลงไป ฝ่าฝืนลงไป ก็จะได้รับโทษจากสังคมตามที่สังคมวางโทษไว้

แนวนโยบายแห่งรัฐ เป็นข้อตกลงที่ชอบธรรมที่ผู้บริหาร (รัฐบาล) ของประชาคมนั้น ๆ ได้กำหนดไว้เป็นแนวในการบริหารและดำเนินนโยบายของคณะของตนให้บรรลุเป้าหมาย ใครไม่ดำเนินตามแนวนโยบายนั้น ก็ถือว่าฝ่าฝืน ใครไม่ปฏิบัติตามก็ถือว่าเป็นตัวอุปสรรคจะต้องได้รับโทษตามตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

อุดมธรรม เป็นความปรารถนาอย่างแรงกล้าของผู้นำของประชาคมนั้น ๆ ว่าท่านผู้นำนั้นใฝ่ฝันอยากจะทำให้ประชาคมของตนเป็นอย่างไร ซึ่งผู้อยู่ในประชาคมนั้น ๆ จะต้องให้ความช่วยเหลือร่วมไม้ร่วมมือให้บรรลุให้ได้ ใครไม่สนับสนุน ไม่ช่วยเหลือ ก็ถือเป็นตัวถ่วงซึ่งอาจจะได้รับโทษตามที่กฎหมายหรือกติกา และระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้วางไว้

คำถามสำคัญในการเลือกตั้งของไทย

ในการเลือกตั้งของไทยในระบอบการเมืองใหม่แบบประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบัน ได้เกิดคำถามขึ้นมาในวงการทางการเมืองมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งที่ ๑๐ ซึ่งจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ.๒๕๑๘ เป็นต้นมา กระทั่งถึงปัจจุบัน เนื่องจากว่าในการเลือกตั้งแต่ละครั้งจะมีโรคทางการเมืองเกิดขึ้นในพฤติกรรม การเลือกตั้งอยู่ตลอดเวลา เช่น โรคปลาทุเค็ม ที่จังหวัดศรีสะเกษ โรคร้อยเอ็ด ที่จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น

คำถามสำคัญที่ตามมา ก็คือ การซื้อสิทธิ์ขายเสียงเป็นบาปหรือไม่ การรับเงิน ผู้สมัครรับเลือกตั้งแล้ว ไม่เลือกคนนั้น แต่ไปเลือกคนอื่น ผู้รับเงินนั้นเป็นบาปหรือไม่ หัวคะแนนไปข่มขู่ หรือทำร้ายร่างกายผู้รับเงินจากตนแล้วไม่ลงคะแนนให้คนของหัวคะแนนนั้นบาปหรือไม่

คำถามข้างต้นนี้ หรือในลักษณะนี้ เป็นคำถามที่ถามง่าย แต่ตอบยาก เพราะมันเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายและที่สำคัญที่สุดคือจะยกเอาทัศนคติใดมาตอบ จะตอบตามทัศนคติพุทธศาสตร์ หรือรัฐศาสตร์ ทัศนคติพุทธศาสตร์จะต้องตอบว่า “บาป” หรือ “ไม่บาป” เท่านั้น ในขณะที่ทัศนคติทางรัฐศาสตร์จะตอบว่า “ถูกต้อง” หรือ “ไม่ถูกต้อง” เท่านั้น

จะเป็นบาปหรือไม่บาปนั้น หลักพุทธศาสตร์มีหลักการตัดสินอยู่อย่างชัดเจน เป็นคำตอบพร้อมอยู่แล้ว ดังนี้

หลักการตัดสินบุญ-บาป ในพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของไทย

พุทธศาสตร์มีพระพุทธรูปหนึ่งว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กมมํ วทามิ” ซึ่งแปลว่า “ภิกษุทั้งหลายเรา (ตถาคต) บอกว่าเจตนาเท่านั้นเป็นกรรม” พุทธพจน์ บทนี้ตีความว่า การกระทำใด ๆ ก็ตามถ้าไม่ตั้งใจไม่ตั้งใจ ก็ไม่เป็นบาปเป็นกรรม ถ้าตั้งใจตั้งใจก็เป็นบาปเป็นกรรม ซึ่งก็คงจะหมายถึงการกระทำและพฤติกรรมของคนทุกอย่าง

หลักพุทธศาสตร์อีกหลักหนึ่งก็คือหลักกุศลมูล ๓ อกุศลมูล ๓ ซึ่งแปลว่า “รากเหง้าของกุศลและอกุศล ๓ ประการ” ดังนี้

กุศลมูล ๓ คือ

๑. อโลภะ ไม่โลภ ไม่อยากได้เกินพอดี
๒. อโทสะ ไม่ประทุษร้ายใคร ไม่คิดประทุษร้ายใคร ไม่คิดเบียดเบียนใคร
๓. อโมหะ ไม่หลง ไม่มึนงง

อกุศลมูล ๓ คือ

๑. โลภะ โลภ อยากได้เกินพอดี อยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด
๒. โทสะ ประทุษร้ายคนอื่น เบียดเบียนคนอื่น ปองร้ายคนอื่น
๓. โมหะ มึนงง หลง ไม่มีสติ ไม่ใช่ปัญญา

หลักเกณฑ์สำคัญอีกประการหนึ่ง เพื่อให้คำตอบกับคำถามข้างต้นในทัศนะพุทธศาสตร์ ก็คือหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ และหลักอกุศลกรรมบถ ๑๐ ซึ่งถือว่าเป็นหลักเกณฑ์สำคัญยิ่งเพื่อตอบคำถามสำคัญในพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของไทยปัจจุบัน

กุศลกรรมบถ ๑๐ หมายถึงแนวทางให้เกิดกุศล แนวทางการทำคุณงามความดี กรรมดี ซึ่งก็คือ “บุญ” นั้นเอง และในทางตรงกันข้าม ที่เรียกว่า อกุศลกรรมบถ นั้นก็คือแนวทางให้เกิดอกุศล แนวทางการทำความชั่ว กรรมชั่ว ซึ่งก็คือ “บาป” นั้นเอง กุศลกรรมบถ ๑๐ นั้นเป็นกายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ และมโนกรรม ๓ ดังต่อไปนี้

กายกรรม ๓ ได้แก่

๑. เว้นจากการเบียดเบียนผู้อื่นสัตว์อื่น (ปาณาติปาตา เวรมณี)
๒. เว้นจากการลักขโมยข้าวของของผู้อื่น (อทินนาทานา เวรมณี)
๓. เว้นจากการประพฤตินิสัยในสามี/ภรรยาของผู้อื่น (กาเมสุมิจจาจารา เวรมณี)

วจีกรรม ๔ ได้แก่

๑. เว้นจากการพูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)
๒. เว้นจากการพูดส่อเสียด (ปิสุณาย วาจา เวรมณี)
๓. เว้นจากการพูดคำหยาบ (ผรุสสาย วาจา เวรมณี)
๔. เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ (สัมผัปปลาปา เวรมณี)

มโนกรรม ๓ ได้แก่

๑. ไม่โลภเอาของผู้อื่น (อนภิชฌา)
๒. ไม่พยาบาทปองร้ายผู้อื่น (อพยาปาทา)
๓. ไม่เห็นผิดจากทำนองคลองธรรม (สัมมาทิฎฐิ)

อกุศลกรรมบถ ๑๐ ก็มีนัยตรงกันข้ามกับกุศลกรรมบถ ๑๐ ที่กล่าวมาแล้วนี้

เมื่อมีหลักเกณฑ์ตามแนวพุทธศาสตร์ดังที่กล่าวมานี้ ก็พอได้คำตอบว่า พฤติกรรมการเลือกตั้งของไทยปัจจุบัน(ช่วง ๑๐-๑๕ ปีย้อนหลังไปจากปีพ.ศ. ๒๕๔๙)

ที่มีอามิสสินจ้าง และมีเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอย่างที่ปรากฏนั้น ผู้ให้เป็นบาปหรือไม่ ผู้รับเป็นบาปหรือไม่ จึงพอจะตอบได้อย่างมีหลักการ

คำตอบสุดท้ายสำหรับประเด็นนี้ก็คือ ถ้าตอบแบบพุทธศาสตร์ก็ต้องตอบว่า พฤติกรรมนั้น ๆ เข้าเกณฑ์เป็นเจตนาร้ายหรือไม่ เป็นเหตุให้เกิดอกุศลหรือไม่ เข้าเกณฑ์กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ และมโนกรรม ๓ หรือไม่ ถ้าเข้าเกณฑ์เหล่านี้แม้เกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งก็เป็น “บาป” แน่แน่นอน และจะต้องมีวิบากกรรมที่เกิดจากการกระทำนั้น ๆ ตามน้ำหนักของกฎเกณฑ์นั้น ๆ ถ้าไม่เข้าเกณฑ์ก็ไม่นับเป็นบาปและไม่ต้องเสวยวิบากกรรมใด ๆ

คำตอบสุดท้ายสำหรับทัศนะทางรัฐศาสตร์นั้น ก็ดูหลักการ ๓ ประการที่กล่าวมาแล้วนั้น แต่รัฐศาสตร์ไม่ได้บอกว่าเป็นบาปหรือไม่เป็นบาป แต่จะบอกว่ามีผิด หรือ ถูก แทน หรือมีฉะนั้นก็จะใช้คำว่า ใช้ได้ หรือ ใช้ไม่ได้ แทน.

สรุปวิจารณ์

คนในยุคโลกาภิวัตน์นี้ไม่กลัวบาปและผลของบาป แต่เขาจะกลัวการตรวจสอบจากสังคมมากกว่ากลัวตกนรก เป็นโชคดีของสังคมไทยเราที่ได้สะสมบทเรียนทางการเมืองการเลือกตั้งมายาวนานจนเห็นแนวทางกำจัดบุคคลที่ไม่ดี แนวคิดที่ไม่ดี แนวทางที่ไม่ดี วิธีการที่ไม่ดีออกไปจากวงจรทางการเมืองไปได้บ้างในระดับหนึ่ง หากจะกล่าวว่าการเลือกตั้งคือการร่อนขยะการเมืองและขยะสังคมให้เหลือแต่การเมืองและสังคมที่ก้าวหน้าพัฒนา ก็คงจะเป็นคำกล่าวที่ไม่ห่างเหินจากความเป็นจริงนัก โดยใช้มิติของการเมืองและการเลือกตั้งไทยเป็นบทพิสูจน์

เงินเป็นปัจจัยหนึ่ง ซึ่งมีความจำเป็นในทุกธุรกิจ แต่เงินในตัวของมันเองก็มิได้หมายความว่าเงินปัจจัยชี้ขาดว่าจะต้องเป็นไปตามอำนาจของค่าของมันที่สังคมตีค่าให้ บางกรณีอาจจะใช้คำว่า “ทิ้งใส่หอย หอยก็อ้า ทิ้งใส่หญ้า หญ้าก็ตาย”

นั้นได้อย่างเหมาะสมจะกับสถานการณ์ แต่บางกรณี เมื่อจิตวิญญาณของคนได้รับการยกกระดืบขึ้นสูงกว่าค่าของเงิน เงินก็ไม่มีความหมายใด ๆ ในพฤติกรรมการเลือกตั้งของไทยเรา ก็เคยมีประวัติศาสตร์แล้ว ที่นักเลือกตั้งผูกไท ใส่เสื้อนอก หัวกระเป่าเจมส์บอนด์ ขนเงินไปหวานซื้อเสียงในบางจังหวัด เพื่อหวังจะได้รับเลือกตั้ง แต่เงินก้อนโตนั้น ก็ไม่สามารถเอาชนะคุณธรรม และคุณงามความดีของผู้สมัครจน ๆ ที่นั่งในหัวใจของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้

ปัจจุบันนี้ รัฐบาลได้มีกองทุนพัฒนาพรรคการเมืองแล้ว และได้จัดสรรงบประมาณไปอุดหนุนพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมืองนั้น ๆ ทั่วประเทศแล้ว แบบเป็นทางการ และมีกฎระเบียบการเบิกจ่ายตามระเบียบของทางราชการทุกอย่าง จึงเป็นที่หวังได้ในระดับหนึ่งสำหรับประชาชนชาวไทยว่า เงินนอกระบบที่หลังไหลเข้าสู่เขตเลือกตั้งแต่ละคราว และมีส่วนสำคัญที่ทำให้คนขาดคุณธรรมและจริยธรรมนั้นคงจะลดน้อยลง และหมดไปในที่สุด